

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.7.26>

KATEGORIA OSÓB, WOBEC KTÓRYCH MOŻNA ZASTOSOWAĆ ŚRODKI PRZYMUSU O CHARAKTERZE MEDYCZNYM/PSYCHIATRYCZNYM

Vira Navrotska

kandydat nauk prawnych, docent, docent Katedry Dyscyplin Karno-Prawnych Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Lwów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-3407-7984
superviranavr@gmail.com

Adnotacja. W artykule stwierdzono, że w Kodeksie Karnym i Kodeksie Postępowania Karnego Ukrainy bardzo kontrowersyjnie uregulowano kwestię, w stosunku do jakich osób można zastosować środki przymusu medycznego. W celu zharmonizowania postanowień obu kodeksów i biorąc pod uwagę osiągnięcia twórców nowego projektu Kodeksu Karnego Ukrainy, normy krajowej ustawy „O opiece psychiatrycznej”, a także biorąc pod uwagę wyrażone w literaturze prawniczej i praktyce krytyczne podejścia do przepisów określonych w każdym z tych aktów normatywnych i prawnych oraz w projekcie, zaproponowano szereg zmian i uzupełnień do obowiązujących przepisów.

Słowa kluczowe: środki przymusu o charakterze medycznym, środki przymusu o charakterze psychiatrycznym, osoba niepoczytalna, osoba ograniczono poczytalna, choroba psychiczna.

CATEGORY OF PERSONS TO WHICH COERCIVE MEASURES OF A MEDICAL / PSYCHIATRIC NATURE MAY BE APPLIED

Vira Navrotska

Candidate of Law, Docent, Associate Professor of the Department of Criminal-Law Disciplines Lviv State University of Internal Affairs (Lviv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-3407-7984
superviranavr@gmail.com

Abstract. The article states that the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine regulate the question of which persons may be subject to coercive medical measures in a very contradictory manner. In order to harmonize the provisions of these two codes and taking into account the work of the developers of the new draft of the Criminal Code of Ukraine, the norms of the domestic law «On Psychiatric Assistance», as well as in view of the critical approaches expressed in the legal literature and in practice to the provisions set forth in each of these normative legal acts and in the project, a number of changes and additions to the current legislation are proposed.

Key words: coercive measures of a medical nature, coercive measures of a psychiatric nature, non-conviction, limited condemnation, mental illness.

КАТЕГОРІЯ ОСІБ, ЩОДО ЯКИХ МОЖУТЬ БУТИ ЗАСТОСОВАНІ ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО / ПСИХІАТРИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Віра Навроцька

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ (Львів, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-3407-7984
superviranavr@gmail.com

Анотація. У статті констатовано, що у Кримінальному та у Кримінальному процесуальному кодексах України дуже суперечливо регламентовано питання про те, щодо яких осіб можуть бути застосовані примусові заходи медичного характеру. З метою узгодження положення цих обох кодексів та із урахуванням напрацювань розробників нового проекту Кримінального кодексу України, норм вітчизняного закону «Про психіатричну допомогу, а також з огляду на висловлені в юридичній літературі та на практиці критичні підходи до положень, викладених в кожному із цих нормативно-правових актів та у проекті, запропоновано низку змін та доповнень до чинного законодавства.

Ключові слова: примусові заходи медичного характеру, примусові заходи психіатричного характеру, неосудний, обмежено осудний, психічна хвороба.

Постановка проблеми. Психічні розлади нерідко є одним із тих ризиків, що призводять до ущемлення прав та можливостей учасників кримінального судочинства. А тому одним із важливих завдань держави

є належне юридичне оформлення прав таких осіб та встановлення процедур, які унеможливають посягання на їх законні інтереси (в тому числі і з боку працівників правоохоронних органів).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Стверджувати, що питання підстав та процедури застосування примусових заходів медичного /психіатричного характеру, обійдене увагою у спеціальній літературі, було б, принаймні, неправильно. Різним аспектам цієї теми присвятили свої дослідження В. Кириченко, О. Клименко, Ю. Козубенко, А. Музика Г. Назаренко, Н. Сенченко А. Ткач, С. Шаренко та інші науковці. Водночас, вказувати на те, що у їх публікаціях було вирішено усі проблемні, дискусійні аспекти цього правового інституту, теж було б невірно. Доводиться констатувати неналежну регламентацію на законодавчому рівні багатьох матеріально-правових та процедурних питань такого комплексного інституту, а також інколи вкрай суперечливі підходи до їх вирішення як практиками, так і теоретиками. А тому метою статті буде з'ясування питання про категорію осіб, що яких можуть бути застосовані примусові заходи медичного /психіатричного характеру, а також розроблення пропозицій по удосконаленню відповідних положень національного законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Кримінальному (далі – КК України) та Кримінальному процесуальному кодексах України (далі – КПК України) дуже суперечливо вказано те, що яких осіб можуть бути застосовані примусові заходи медичного характеру (Ківалов, Міщенко, Захарченко: 2013, 874). Так, згідно положень ч. 1 ст. 503 вітчизняного КПК провадження щодо застосування таких заходів здійснюється за наявності підстав для твердження, що:

а) суспільно небезпечне діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність (тут та далі – курсив мій – В.Н.) вчинене особою у стані неосудності;

б) особа вчинила кримінальне правопорушення у стані осудності, але захворіла на психічну хворобу до постановлення вироку (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Тут, передусім, виникає питання: а про який це такий «закон України про кримінальну відповідальність йдеться»? Немає такого закону! Якщо мається на увазі Кримінальний кодекс України, то саме цю назву і слід використовувати. Вживання синонімів (у тому числі й законодавцем) на позначення назв нормативно-правових актів є абсолютно неприйнятним. Те саме стосується й застосування синонімії на позначення суто правових понять. Текст нормативних актів – це явно не те місце, де законодавець напромає та наліво має демонструвати багатство свого лексичного запасу. Основною перевагою нормотворчого тексту повинна бути його чіткість та зрозумілість. А тому термін «закон України про кримінальну відповідальність» у цій та решта статей КПК України варто замінити на термін «Кримінальний кодекс України» (у відповідних відмінках).

До того ж, у ст. 93 КК (на противагу КПК України) йдеться про те, що аналізовані заходи можуть бути застосовані й до інших осіб, а саме, до тих, які:

а) вчинили суспільно небезпечне діяння у стані обмеженої осудності,

б) вчинили кримінальне правопорушення у стані осудності, але в ході відбування покарання захворіли на психічну хворобу (Кримінальний кодекс України, 2001).

Аби узгодити положення обох кодексів, мною свого часу було запропоновано наступну редакцію ч. 1 ст. 503 КПК України:

«Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру, передбачених Кримінальним кодексом України, здійснюється за наявності достатніх підстав вважати, що особа:

1) вчинила суспільно-небезпечне діяння у стані неосудності,

2) вчинила кримінальне правопорушення у стані обмеженої осудності,

3) вчинила кримінальне правопорушення у стані осудності, проте захворіла на психічну хворобу до постановлення вироку чи під час відбування покарання». (Навроцька, 2018: 1125; Навроцька, 2021: 118-119; Навроцька, Устрицька, 2022: 230-231).

Проте ознайомившись із відповідними положенням ст. 3.6.4. нового Проекту КК України (Проект нового Кримінального кодексу України, 2022), та враховуючи напрацювання його розробників, можна, своєю чергою, запропонувати й куди кращий варіант редакції ст. 503 КПК України (а також інших статей цього Кодексу). Так, у ст. 3.6.4 Проекту вказано, що: «Примусова психіатрична допомога може бути застосована до особи, яка: а) визнана неосудною, б) після вчинення кримінального правопорушення через наявний в неї психічний розлад не здатна відбувати покарання або в) визнана судом обмежено осудною».

У такому формулюванні (у порівнянні із підходом, відображеним у ст. 93 чинного КК України) є кілька переваг: а) одна із них – очевидна, беззаперечна та така, що одразу впадає у вічі, б) а двоє інших - менш помітних, але теж важливих.

Проте є й недоліки. Варто почати із них. Так, використання словосполучень «визнана судом обмежено осудною» та «визнана неосудною» (в останньому варіанті «прив'язки» до суду як до органу, що приймає відповідне рішення, уже немає), може привести до помилкової думки, що, начебто, визнати особу неосудною вправі якийсь інший орган, аніж суд. Тому слід сформулювати цю норму так, аби виключити подібні сумніви.

Окрім того, у вказаному проекті КК на заміну терміну «примусові заходи медичного характеру» (вжитому у чинному КК України) використовується термін «примусова психіатрична допомога» для позначення: а) надання амбулаторної психіатричної допомоги; б) поміщення до закладу із наданням стаціонарної психіатричної допомоги.

На перший погляд, нововжитий термін начебто й вдалий. Адже при цьому робиться акцент на тому, що характер такої допомоги – це усе-таки психіатричний вплив (а так воно і є), а не будь-який медичний вплив. Адже ясно, що «заходи медичного характеру – це поняття таки явно ширше, аніж «психіатрична допомога» – бо перші полягають не лише у впливі на психіку.

Втім, у законі «Про психіатричну допомогу» використовується водночас терміни: а) «примусові заходи медичного характеру» та б) «надання психіатричної допомоги в примусовому порядку». Оцей другий варіант психіатричного впливу застосовується у цивільно-правовому порядку стосовно особи, яка не порушила кримінально-правову заборону (а можливо – ніколи й не порушить), але котра під впливом психічного розладу /психічного захворювання вчиняє чи виявляє реальні наміри вчинити дії, що являють собою безпосередню небезпеку для неї або оточуючих чи нездатна самостійно задовольнити свої основні життєві потреби на рівні, що забезпечує її життєдіяльність (ст. 14 Закону України «Про психіатричну допомогу») (Закон України «Про психіатричну допомогу», 2000).

Видається, що якщо законодавець візьме до уваги оту пропозицію розробників проекту КК України і використовуватиме термін «примусова психіатрична допомога» (замість «примусові заходи медичного характеру»), то і не спеціалісти, і фахівці плутатимуться із поняттями:

а) «примусова психіатрична допомога» (вжитому у Проекті КК України), що має застосовуватися «кримінальним» судом до тих, хто порушив кримінально-правову заборону;

б) «надання психіатричної допомоги в примусовому порядку» (використане у законі «Про психіатричну допомогу»), що застосовується у порядку цивільного судочинства стосовно осіб, які злочинів, проступків чи інших суспільно небезпечних діянь не вчиняли.

У цих поняттях, що різняться за своєю суттю (бо такі заходи і застосовуються до неоднакових категорій осіб, і порядок їх застосування є різним), поспіль вживаються три спільні слова, які вказують на те, що це:

а) є допомога,

б) вона надається не добровільно, а примусово,

в) та що така допомога за своїм характером зводиться до психіатричного впливу.

Отож, термін, запропонований розробниками проекту КК України, не зовсім досконалий. А от термін «примусові заходи психіатричного характеру» (його варто використовувати замість вжитого законодавцем – «примусові заходи медичного характеру») видається більш чітким. Адже точніше відображає суть тих заходів, їх спрямованість на психіку особи. А також дозволяє не плутати їх із заходами, що підлягають застосуванню до психічно хворих на підставі рішення «цивільного» суду. Втім, зважаючи на те, що у чинних КК та КПК України, законі «Про психіатричну допомогу» усе-таки використовується термін «примусові заходи медичного характеру», при посиланні на чинні нормативні акти у цій статті (з метою уникнення плутанини) буде вжито саме цей термін. Коли ж пропонуватимуться зміни до вітчизняного законодавства чи до вказаного проекту – використовуватиметься той, доцільність якого щойно було обґрунтовано – «примусові заходи психіатричного характеру».

Однією ж із переваг цього проекту (на відміну від того, про що йдеться у чинних КК та КПК України) є те, що на позначення осіб, до яких можуть бути застосовані аналізовані заходи, вжито формулювання:

а) «визнана неосудною» у п. «а» ч. 1 ст. 3.6.3. проекту КК (на противагу: «які вчинили у стані неосудності суспільно небезпечні діяння» – у п. 1 ст. 93 КК України та «особа, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність, у стані неосудності» – у п. 1 ч. 1 ст. 503 КПК України);

б) та «визнана неосудною судом» у п. 3 ч. 1 ст. 3.6.3. проекту КК (замість «які вчинили у стані обмеженої осудності кримінальні правопорушення» у п. 3 ст. 93 КК України). (Проект нового Кримінального кодексу України, 2022)

Передовсім, терміни, що використані у цьому проекті, є більш місткими та «компактними». Адже й так зрозуміло (а це впливає як із положень аналізованого проекту КК України, так і з положень діючого КК), що неосудний може вчинити лише суспільно небезпечне діяння, а обмежено осудний – тільки кримінальне правопорушення. А тому додаткова вказівка на це просто зайва.

Окрім того, буквально тлумачення положень п. 1 та 3 ст. 93 чинного КК України може привести до хибного висновку, згідно якого підставою застосування примусових заходів медичного характеру є, начебто, вчинення кількох кримінальних правопорушень та суспільно небезпечних діянь (бо про них там чомусь згадано у множині – «кримінальні правопорушення» та «суспільно небезпечні діяння»); натомість у проекті КК такий недолік відсутній).

Ще однією безсумнівною перевагою цього проекту є те, що до суб'єктів, стосовно яких можна застосовувати аналізовані заходи (які його розробники іменують «примусовою психіатричною допомогою») віднесено особу, котра «після вчинення кримінального правопорушення через наявний у неї психічний розлад не здатна відбувати покарання» (п. 2 ч. 1 ст. 3.6.3. проекту). Це формулювання у порівнянні із тим, про яке йдеться у п. 3 ст. 93 діючого КК України (а саме – «які вчинили кримінальне правопорушення у стані осудності, але захворіли на психічну хворобу до постановлення вироку або під час відбування покарання»), є кращим з огляду на те, що при цьому більш зрозумілими та чіткими є ситуації, за яких психічний розлад унеможливує відбування особою покарання.

Адже згідно чинного законодавства (і КК, і КПК України) психічний розлад в особі, котра визнана осудною, при прийнятті рішення про застосування примусових заходів медичного характеру береться до

уваги лише за умови, що він настав уже після вчинення кримінального правопорушення. І якщо положення п. 3 ст. 93 КК України та п. 2 ч. 1 ст. 503 КПК України ще хоч і можуть давати якийсь простір (щоправда, з «натяжкою») для дискусій про час настання психічної хвороби, що унеможливає відбуття особою покарання, зокрема, про те, чи мала б ця хвороба настати тільки після вчинення кримінального правопорушення, чи й, можливо, раніше (хоча використання у тексті протиставного сполучника «або» – а він вживається, зокрема, для розмежування у часі певних подій – усе-таки вказує на те, що послідовність, на думку законодавця, має бути наступна: 1) спочатку особа має вчинити кримінальне правопорушення, 2) а уже потім у неї мала б наступити психічна хвороба /психічний розлад), то аналіз решти положень КПК України (а саме – ч. 1 ст. 509, п. 4 ч. 1 ст. 513, ч. 2 ст. 513, ч. 1 ст. 515 цього Кодексу) – ні.

Із цих норм уже чітко та однозначно випливає, що має бути саме така черговість: 1) спочатку особа вчиняє кримінальне правопорушення, 2) і тільки після того у неї може настати психічна хвороба, котра виключає можливість її покарання (що, своєю чергою, дає підстави до застосування до неї примусових заходів медичного характеру).

Так, у ч. 1 ст. 509 КПК України сказано, що: «Слідчий, прокурор зобов'язані залучити експерта (експертів) для проведення психіатричної експертизи у разі, якщо під час кримінального провадження будуть встановлені обставини, які дають підстави вважати, що особа ... вчинила кримінальне правопорушення в осудному стані, але після його вчинення захворіла на психічну хворобу, яка позбавляє її можливості усвідомлювати свої дії або керувати ними».

Аналогічний підхід відображено й у:

– п. 4 ч. 1 ст. 513 КПК України, де йдеться про те, що під час постановлення ухвали про застосування примусових заходів медичного характеру суд з'ясовує, «Чи не захворіла ця особа після вчинення кримінального правопорушення на психічну хворобу, яка виключає застосування покарання»;

– ч. 2 ст. 513 цього Кодексу: «Визнавши доведеним, що ця особа... після вчинення кримінального правопорушення захворіла на психічну хворобу, яка виключає можливість застосування покарання, суд постановляє ухвалу про застосування примусових заходів медичного характеру»;

– ч. 1 ст. 515 КПК України, де вказано, що: «У разі видужання особи, яка після вчинення кримінального правопорушення захворіла на психічну хворобу або в неї настав тимчасовий розлад психічної діяльності чи інший хворобливий стан психіки, які позбавляли її можливості усвідомлювати свої дії або керувати ними, суд ... припиняє застосування примусових заходів медичного характеру». (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012)

Причому звертає на себе увагу те, наскільки «різнобійним» у КПК України є підхід законодавця до того, яким же, на його думку, має бути характер нововиниклого (того, що розвинулося після вчинення кримінального правопорушення) психічного захворювання. Адже він використовує неоднакові формулювання на позначення такого тимчасового розладу психіки або іншого хворобливого психічного стану:

а) який «виключає застосування покарання»

(п. 4 ч. 1, ч. 2 ст. 513 КПК України) (до нього у мене зауважень немає, тож вважаю його цілком прийнятним та допустимим);

б) котрий, «позбавляє (! – В.Н.) можливості усвідомлювати свої дії (! – В.Н.) або (! – В.Н.) керувати ними» (ч. 1 ст. 509 України);

в) які «позбавляли (! – В.Н.) її можливості усвідомлювати свої дії (! – В.Н.) та (! – В.Н.) керувати ними» (ч. 1 ст. 515 КПК України)

(а от положення ч. 1 ст. 509 й ч. 1 ст. 515 КПК України, навпаки, викладені вкрай некоректно та недбало, бо:

– вони дають підстави для хибного висновку про те, що начебто законодавець виключає вчинення протиправної поведінки такої особи у формі бездіяльності;

– у нормах, де, по-суті, має йтися про однотипний підхід, використано різні сполучники: протиставний («або») й з'єднувальний («та»), що, звісно, несуть неоднакове змістовне навантаження);

– при такому формулюванні виключена можливість застосування примусових заходів медичного характеру до особи, яка через нововиниклий психічний розлад продовжує повною мірою усвідомлювати суспільну небезпечність вчиненого нею раніше протиправного діяння, цілком розуміє суть та значення призначеного їй покарання, яке, однак, застосовувати до неї усе-одно неможливо та недоцільно;

– дієслово «позбавляє» у ч. 1 ст. 509 КПК України стосовно нововиниклого захворювання вжито у теперішньому часі, а, отже, можна прийти до висновку про те, що нормотворець має на увазі таку психічну хворобу, що перешкоджає керувати своєю майбутньою поведінкою; водночас дієслово «позбавляли» у ч. 1 ст. 515 цього ж Кодексу використано у минулому часі. А це уже повний абсурд і порушення елементарних законів логіки: адже виходить, що психічний розлад, який виник в особі після вчинення кримінального правопорушення начебто міг якимось чином перешкодити їй керувати своєю протиправною поведінкою у минулому!

Аналізований же проект КК України подібних недоліків позбавлений. Однею із підстав призначення примусової психіатричної допомоги там названо «наявний» (на момент прийняття судом рішення про призначення покарання чи на момент відбування покарання) психічний розлад, що перешкоджає відбуванню покарання. При цьому розробники проекту КК не конкретизують те, коли ж саме виник цей розлад. І, як на мене, роблять абсолютно правильно! Адже не виключена ситуація, за якої в особі на момент вчинення

нею кримінально караного діяння уже був розлад психіки, який, проте, жодним чином перешкодив їй усвідомлювати своє діяння та керувати ним, а у подальшому – не завадив розуміти суть призначеного їй покарання та те, у зв'язку з чим його до неї застосовують, але, водночас, унеможливило його належну реалізацію. Припустімо, людина із клаустрофобією (розладом психіки, що полягає у панічному страху закритого простору) вчиняє вбивство. Позаяк такий розлад жодним чином не впливав (і не міг вплинути) на можливість усвідомлення нею протиправності позбавлення життя, то він і не може бути підставою для визнання її неосудною (обмежено осудною) у вчиненні інкримінованого діяння. Цей психічний розлад також не може бути підставою для непризначення їй покарання, що полягає в обмеженні особистої свободи (наприклад, обмеженні волі чи позбавленні волі), але цілком може перешкоджати відбуванню такого покарання.

Подібні ситуації можуть виникати, до прикладу, й тоді, коли особа, будучи осудною, вчиняє якийсь із ненасильницьких кримінальних правопорушень (припустімо, крадіжку, шахрайство, ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування тощо), але, водночас, внаслідок наявного у неї психічного захворювання та зумовленої ним підвищеної агресивності при відбуванні нею покарання за вчинення цих діянь, може вчинити (або й вчиняє) нові протиправні діяння, що пов'язані із посяганням на життя, здоров'я, статево свободу адміністрації чи рядових працівників пенітенціарної установи, своїх «співкамерників» тощо.

Окрім того, беззаперечно перевагою формулювання п. 2 ч. 1 ст. 3.6.3 проекту КК України (у порівнянні із редакцією п. 3 ст. 93 чинного КК України, а також порівняно із підходом, що знайшов прояв у положеннях п. 2 ч. 1 ст. 503, ч. 1 ст. 509 та ч. 1 ст. 515 КПК України) є те, що із нього беззаперечно випливає висновок, згідно якого не будь-яка психічна (нововиникла чи така, що існувала раніше) хвороба особи, попередньо (при розслідуванні вчиненого нею кримінального правопорушення) визнаної осудною, є підставою застосування аналізованих заходів, а лише така, що є перешкодою для відбування покарання.

Висновки. Вищенаведене дає підстави для наступних висновків та пропозицій:

1) поняття «примусова психіатрична допомога», вжите у проекті нового КК України, слід замінити на поняття «примусові заходи психіатричного характеру» (у відповідних відмінках);

2) поняття «примусові заходи медичного характеру», використані у текстах КК та КПК України, варто замінити на поняття «примусові заходи психіатричного характеру» (у відповідних відмінках);

3) назву ст. 3.6.4. аналізованого проекту КК України та ч. 1 цієї статті доцільно викласти у такій редакції: «Стаття 3.6.4. Застосування примусових заходів психіатричного характеру

1. Примусові заходи психіатричного характеру можуть бути застосовані до особи, яка визнана судом:

а) неосудною,

б) обмежено осудною,

в) такою, яка після вчинення кримінального правопорушення через наявний у неї психічний розлад не здатна відбувати покарання»;

4) ст. 93 КК України варто викласти таким чином:

«Стаття 93. Особи, до яких можуть бути застосовані примусові заходи психіатричного характеру

Примусові заходи психіатричного характеру можуть бути застосовані судом до особи, визнаної:

1) неосудною

2) обмежено осудною,

3) такою, яка після вчинення кримінального правопорушення через наявний у неї психічний розлад не здатна відбувати покарання»;

5) назву ст. 503 КПК України та ч. 1 цієї статті запропоновано подати у такій редакції:

«Стаття 503. Підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів психіатричного характеру

1. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів психіатричного характеру, передбачених Кримінальним кодексом України, здійснюється за наявності достатніх підстав вважати, що особа:

1) вчинила суспільно небезпечне діяння у стані неосудності,

2) вчинила кримінальне правопорушення у стані обмеженої осудності,

3) після вчинення кримінального правопорушення через наявний у неї психічний розлад не здатна відбувати покарання».

б) Вищенаведені пропозиції дають, своєю чергою, підстави для рекомендацій, аби:

а) п. 4 ч. 1 ст. 513 КПК України викласти таким чином:

«4) чи не хворіє ця особа на психічну хворобу, що виключає застосування покарання»;

б) ч. 2 ст. 513 КПК України подати у такій редакції:

«2. Визнавши доведеним, що ця особа вчинила суспільно небезпечне діяння у стані неосудності або вчинила кримінальне правопорушення, будучи осудною, але через наявний у неї психічний розлад не здатна відбувати покарання, суд постановляє ухвалу про застосування примусових заходів психіатричного характеру»;

в) сформулювати ч. 1 ст. 515 КПК України так:

«У разі одужання особи, яка після вчинення кримінального правопорушення не була здатна відбувати покарання через наявний у неї психічний розлад, суд на підставі висновку лікарів-психіатрів своєю ухвалою припиняє застосування примусових заходів психіатричного характеру».

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар /відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. Харків: Одіссеї, 2013. 1104 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 14.12.2022)
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 14.12.2022)
4. Навроцька В.В. Кримінальний процесуальний та кримінальний закон: взаємозв'язки й колізії. Кримінальний процесуальний кодекс 2012 року: ідеологія та практика правозастосування: колективна монографія /за заг. ред. Ю.П. Аленіна. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». Одеса, 2018. С. 1117–1140.
5. Навроцька В.В. Особливі порядки кримінального провадження: монографія. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 169с.
6. Навроцька В., Устрицька Н. Недоліки процедури застосування примусових заходів медичного характеру в кримінальному судочинстві України. Knowledge, Education, Law, Management. 2022. №3 (47). С. 228–233.
7. Текст проекту нового Кримінального кодексу України (контрольний текст станом на 29 вересня 2022 року). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2022/09/29/1-kontrolnyj-tekst-proektu-kk-29-09-2022.pdf> (дата звернення: 14.12. 2022)
8. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого 2000 року №1489-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text> (дата звернення: 14.12. 2022)

References:

1. Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny: Naukovo-praktychnyy komentar [Criminal Procedure Code of Ukraine: Scientific and practical commentary] /vidp. red.: S.V. Kivalov, S.M. Mishchenko, V. YU. Zakharchenko. Kharkiv: Odyssey, 2013. 1104 p. [in Ukrainian].
2. Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny [Criminal Procedure Code of Ukraine]: Zakon Ukrayiny vid 13 kvitnya 2012r. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian].
3. Kryminal'nyy kodeks Ukrayiny [Criminal Code of Ukraine]: Zakon Ukrayiny vid 5 kvitnyaya 2001 r. №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].
4. Navrots'ka, V. V. (2018) Kryminal'nyy protsesual'nyy ta kryminal'nyy zakon : vzayemozv'yazky y koliziyi. Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks 2021 roku: ideolohiya ta praktyka pravozastosuvannya: kolektyvna monohrafiya [Criminal procedural and criminal law: relationships and conflicts. Criminal Procedure Code of 2012: Ideology and Law Enforcement Practice: Collective Monograph] za zah. red. Yu. P. Alenina. Odesa: Vydavnychyy dim «Hel'vetyka», 2018, P. 1117–1140. [in Ukrainian].
5. Navrots'ka, V.V. (2021) Osoblyvi poryadky kryminal'noho provadzhennya: monohrafiya [Special procedures of criminal proceedings: monograph]. L'viv. L'vivs'kyi derzhavnyy universytet vnutrishnikh sprav, 2021. 169 s. [in Ukrainian].
6. Navrots'ka, V., Ustryts'ka, N. (2022) Nedoliky protsedury zastosuvannya prymusovykh zakhodiv medychnoho kharakteru v kryminal'nomu sudochynstvi Ukrayiny [Disadvantages of the procedure for applying coercive measures of a medical nature in the criminal justice system of Ukraine]. Knowledge, Education, Law, Management. 2022. №3 (47). P. 228–233. [in Ukrainian].
7. Tekst proyektu novoho Kryminal'noho kodeksu Ukrayiny (kontrol'nyy tekst stanom na 29 veresnya 2022 roku). [The draft text of the new Criminal Code of Ukraine (control text as of September 29, 2022)]. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2022/09/29/1-kontrolnyj-tekst-proektu-kk-29-09-2022.pdf> [in Ukrainian].
8. Pro psykhiatrychnu dopomohu [About psychiatric care]: Zakon Ukrayiny vid 22 lyutoho 2000 roku №1489-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text> [in Ukrainian].